

Jeszenyin versei

Fehér Ferenc

Jeszenyin: Versek, Új Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1955

„Jaj, Oroszország, földieper illatod van!” – olvastam egyszer rég, egy antológiában, s ez a sor máig bennem élt a költő nevével együtt, akinek a verseiből – mai magyar költők kitűnő tolmácsolásában – nemrég hozzánk, vajdasági magyar olvasókhoz is eljutott egy szép gyűjtemény. Jeszenyinről, „az orosz falu utolsó költőjéről” keveset tudhattunk, verseit még kevésbé ismerhettük, hisz költeményeinek első magyar nyelvű gyűjteménye ez a kötet: a legtöbb vajdasági magyar olvasó első ízben kap vele teljesebb képet nemcsak a szovjet, hanem általában az orosz költészet egyik legrokonszevesebb és legeredetibb egyéniségének költői életútjáról. Ezért szólnunk kell ez alkalomból életéről és a korabeli szovjet költészetéről is néhány szót.

1895-ben született, a rjazanyi kormányzóság Kosztantynovó nevű falujában. „A faluban, erdők, rétek, tavak világában, óhitű, vallásos nagyszüleinek felügyelete alatt élte a muzsik kölykök vad életét.” A gyertyalángú nyírfák, a hősziromú fagyalbokrok, a rozstáblák, a szállódos gyantaszag, a szelíd völgyeket belengő opál-kék köd itt ivódtak be örökre lelkébe. A végte-

len orosz táj hangulata, a falvak gyermekkori melege, a trojkák száncsilingelése valami idillikus, de annál elhatározóbb élménykomplexumként forrasztották egybe örökre a szülőföld, az orosz paraszti táj patriarkális világával. Huszonegyéves, amikor első verseskönyve napvilágot lát, de már sokkal előbb, alig tizenötéves fejjel a legérzékletesebb líra metafóráival, az érett költő fölünyes meglátásaival vetíti ki verseiben az orosz falu megsejtett hangulatát:

„A napok guzsalyán fonalat fon időnk.
Temetőbe kísérnek az ablak előtt.

Tömjénzszagú gyűsz, stratódal eseng...
Rémlík: leeső patkók zaja cseng.”

Pétervár és az ott talált frótársak befogadták ugyan, de ő maga még az elkövetkező, az orosz nép sorsára döntő jelentőségű esztendőkből is, egész életélményével, emlékeivel ott lebeg tájli-rájának felejthetetlen vidékein, a rjazanyi nyírfások között. „Más földről jött zarándoknak” érezte magát, s a költői tudatosodás, a minden korabeli költőt állásfoglalásra készítő események végül kimondatják vele, hogy kicsoda ő, s hol tart, de az elvesztettnek érzett gyermekkori világ bűvöletéből még-mindig nem tudják kiragadni:

*„A falvak utolsó költője
vagyok, rossz híd az én dalom
Búcsúmise ez s leng előttem,
mint füstölő a nyírfalomb.”*

A legbecsületesebb, a legőszintébb vívódás hangján írja meg vallomások mondanivalóit a forradalom idején is. Nem siet a legkiemelkedőbb helyet elfoglalni a költői barikádokon, de téves volna csak ezzel mérni költészetének e korszakát, vagy vele együtt a valóságtól történő elfordulással vádolni, mindazokat, akik a költői hagyományokat hirtelen elhagyva, sürgető szükségét érezték egy új, esztétikai törekvéseiket igazoló iránynak a meglepetését. Blok szimbolista; Brjuszovval együtt Szolovjov tanítványa, s a forradalomban a látnokok intuíciójával emelkednek felül személyes balsikereken és a jelenen túl a forradalom hangjai búvölik el őket. Majakovszkij futurista; az utcára szólítja a futuristákat, akikről Lunacsarszki azt írja 1918-ban, hogy elsőnek siettek a forradalom megsegítésére, s a legközelebb állnak hozzá. De sorolhatnánk: Bjeli kubista. Szerafimovics expresszionista, Geraszimov, Kirilov és társaik pedig ro-

mantikus pátozzsal zengő tömegdalaikban régi ritmusra igyekeznek új hangon énekelni. Gyemjan Bednij pedig a népi közmondásokat, szólásmondásokat elegyíti napi politikai agitációs szükségletre írt, naravoucsenijás verseibe.

Nem a költői meghátrálást jelentette hát, hogyha Jeszenyin is ő vérmérsékletének, költői individuumának legmegfelelőbbnek érzett irányzathoz, az imaginistákhoz csatlakozott. S ha vívódott, ha meg is járta mindazt az utat, amit a költői barikádokon megfészkelők meg sem járhattak volna, — ez csak teljes emberségében gazdagította, mint ahogy azt mindig hiteles, mindig autentikus és sosem fals költeményei igazolják. Így volt ő közelebb talán magához a korához is, mint sok más korabeli szovjet költő, akiknek a nevét hamarabb kikezdte az idő, mint az övét.

*„A forradalom éveiben teljességgel
Október mellett álltam, de mindent a
magam módján fogadtam: paraszt lé-
lekkel”* — ezt írta önéletrajzában Jeszenyin. S amikor itt idézzük ezeket a sorokat, úgy érezzük, versei ennél is többet elmondanak, mert a legőszintébb líra hangján szólnak hozzánk.

Kispolgárok világa

Major Nándor

Alberto Moravia: Római történetek, Európa könyvkiadó, 1957. Budapest

Alberto Moravia írt annak idején egy rövidke esszét a neorealizmusról, a hazai irodalmi folyóiratok egyike is közölte egy-két évvel ezelőtt. Sok vitára adott alkalmat ez a éleslátással, tömören megírt esszé: több jelentős neorealista kijelentette, hogy nem ért egyet vele, de nem vettük hírét, hogy Moravia vitába bocsátkozott volna. A római történetek című, hozzánk is eljutott elbeszéléskötetében aztán maga is neorealista íróként mutatkozott be. A neo-

realizmus, tudjuk, nem új jelenség az olasz irodalomban. Mondhatjuk, együtt jelentkezett a filmmel: említsük csak meg, hogy Cezare Zavattini forgatókönyvei valójában elbeszélések, hogy a Keserű rizs forgatókönyvét Carrado Alvaró írta, s később más irodalmi műveibe is átmentette a neorealizmus tapasztalatait. Említsük aztán meg az irodalmi neorealizmus legizmosabb alakját, Vasco Pratolini-t, akinek két regénye, a Szegény szerelmek krónikája és A városnegyed eljutott olvasóinkhoz is.

A Római történetekben tehát már nem azzal az Alberto Moraviával találkozunk, aki az egzisztencializmussal kacérkodik.